
APPLICATION OF THE NET ASSET'S METHOD FOR EVALUATION OF THE WINE-PRODUCING ENTERPRISE'S FINANCIAL SUSTAINABILITY

Petya Yordanova – DinovaUniversity of Food Technologies – Plovdiv 4002, Bulgaria, petya1222@abv.bg

Abstract: In the current paper is presented one of the financial sustainability's assessment, namely the method of net assets. Financial sustainability is over seed like long termed, stable financial state, backed by owned financial sources. Financial sustainability is differentiated in two general types – external and internal. External financial sustainability is connected with enterprise's capability to settle its accounting interrelation with its counteragents and creditors. Internal financial sustainability suggests assurance of the assets with enough source of equity. The value of the net assets is important indicator, characterizing the structure of the capital and the determination of net asset's level. The value of the net assets it's in the base of determination of asset's value, the financial leverage, the price and the equity's rentability. The main object of this paper is the practical applications of the wine-producing enterprises financial sustainability evaluation through the method of the net assets. The outcome of paper's research can be used by any stakeholders who are interested from this kind of economic activity.

Keywords: financial sustainability, net assets, enterprises, wine-producing

ПРИЛОЖЕНИЕ НА МЕТОДА НА ЧИСТИТЕ АКТИВИ ЗА ОЦЕНКА НА ФИНАНСОВАТА УСТОЙЧИВОСТ НА ПРЕДПРИЯТИЯ ЗА ВИНОПРОИЗВОДСТВО**Петя Йорданова – Динова**Университет по хранителни технологии – Пловдив, България, petya1222@abv.bg

Резюме: В настоящата статия е използван един от методите за оценка на финансовата устойчивост – методът на чистите активи. Финансовата устойчивост се разглежда като дългосрочно, стабилно финансово състояние, обезпечено със собствени финансови източници, осигуряващи платежоспособност и кредитоспособност. Финансовата устойчивост се разграничава на два основни вида – външна и вътрешна. Външната финансова устойчивост се свързва със способността на предприятието да урежда разчетните си взаимоотношения със своите контрагенти и кредитори. Вътрешната финансова устойчивост предполага обезпеченост на активите с достатъчни източници на собствен капитал. Важен показател, характеризиращ структурата на капитала и определящ равнището на финансова устойчивост, е величината на чистите активи. Величината на чистите активи е в основата на определянето на стойността на акциите, финансовия левъридж, цената и рентабилността на собствения капитал. Основната цел на изследването е практико-приложна – да се оцени финансовата устойчивост на предприятия за винопроизводство посредством метода на чистите активи. Резултатите от изследването могат да се използват от всички заинтересовани лица от тази стопанска дейност.

Ключови думи: финансова устойчивост, нетни активи, предприятия, винопроизводство.

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Ефективното управление на предприятието е невъзможно без анализа и диагностиката на имущественото му и финансово състояние, което е отразено в счетоводния баланс. Наред с множеството финансови коефициенти, които се структурират по данни от баланса, водеща роля имат и абсолютните показатели за устойчивост на финансовото състояние – чисти (нетни) активи и постоянен капитал. Величината на чистите активи (собствения капитал) показва какво ще остане на собствениците на предприятието след погасяване на всички задължения към кредитори в случай на неговата ликвидация⁸⁵. По отношение на чистите активи в специализираната литература⁸⁶ се дава следната дефиниция: чистите (нетни) активи представляват сумата от дълготрайните (нетекущи) активи и краткотрайните (текущи) активи, намалена с краткосрочните

⁸⁵ Савицкая, Г.В., Экономический анализ, „Новое знание“ ООО, Москва, 2007, с. 582-583, ISBN 978-5-94735-135-4.

⁸⁶ Трифонов, Т., Основи на счетоводството, НБУ–ЦДО, София, 2000, с. 257-258, ISBN 954-535-225-6.

задължения. Аналитично чистите активи могат да се получат чрез прости аритметични действия с отделни статии на актива и пасива на счетоводния баланс. Активната страна на баланса може да се представи посредством уравнението:

$$ДА + (КА - КЗ) = ЧА, \quad (1)$$

където:

ДА – дълготрайни (нетекущи) активи;

КА – краткотрайни (текущи) активи;

КЗ – краткосрочни задължения (краткосрочни пасиви);

ЧА – чисти (нетни) активи.

Като се има предвид, че сумата на дълготрайните активи и краткотрайните активи представлява инвестирания в предприятието капитал, то уравнение (1) може да се придобие следния вид:

$$ИК - КЗ = ЧА, \quad (2)$$

където:

ИК – инвестиран капитал;

КЗ – краткосрочни задължения;

ЧА – чисти активи.

От друга страна, в пасивната страна на баланса след като сме извадили краткосрочните задължения, се получава:

$$СК + ДЗ = ПК, \quad (3)$$

където:

СК – собствен капитал;

ДЗ – дългосрочни задължения;

ПК – постоянен капитал.

Формализирано равенството между актива и пасива на счетоводния баланс ($A=P$) може да се представи по следния начин:

$$ДА + (КА - КЗ) = СК + ДЗ, \quad (4)$$

Лявата страна на (4) представлява стойността на чистите активи, т.е. тази част от активите, която е освободена от задължения с текущ характер. Дясната страна на (4) е стойността на постоянния капитал:

$$ЧА = ПК \quad (5)$$

Следователно категорията „постоянен капитал“ е еднаква по стойностната си величина на категорията „чисти активи“. Разликата между чистите (нетни) активи и постоянния капитал е, че първите се намират в активната страна на счетоводния баланс, а вторите – в неговия пасив. По този начин постоянният капитал (ПК) може да се разглежда като финансов източник на чистите активи (ЧА) или казано по друг начин придобиването на чистите активи става за сметка на постоянния капитал. За построяването на уравнение (4) се изхожда от правилото, че краткотрайните активи служат за обезпечение на краткосрочните задължения, а за източници на финансиране на останалите активи служат дългосрочните задължения и собственият капитал. Трябва да се отбележи, че определянето на нетните активи по данни на счетоводния баланс е задължително за всяко предприятие и се прави в следните ситуации⁸⁷:

- покупко-продажба на определени активи (цели предприятия, обособени части от тях или активи от баланса);
- сливане или поглъщане на едно предприятие от друго – необходимо е да се оцени всяко едно от участващите в бизнес комбинацията предприятия, за да може на основата на оценките им да се издадат акции (дялове) на една фирма срещу акции (дялове) на друга фирма;
- създаване на смесени предприятия – оценката е необходима, за да се определи делът на притежателя му в смесеното предприятие;
- увеличаване на уставния (дяловия) капитал – чрез продажбата на нови акции и дялове. Оценката в този случай е необходима за определянето на емисионната стойност на новите акции (дялове) от капитала;
- наследяване на предприятия – оценката се налага за определяне на данъка върху наследството;
- експертиза за мениджмънта на предприятието – оценяване изменението на богатството на собствениците;

⁸⁷ Начева, Р., Финансово-счетоводни аспекти на оценката на цели предприятия, електронно издание на сп. „Данъчна практика“, издавано от счетоводна къща „Аскана“, бр. 5, 2001, http://magazine.askana.com/ver_05/article.php?art_id=407.

- застраховане;
- рефинансиране или използване на предприятието като залог (гаранция, обезпечение) по заем;
- приватизация на държавни и общински предприятия;
- ликвидация на предприятие;
- оценка за съдебни цели;
- оценка за данъчни цели.

2. ПРИЛОЖЕНИЕ НА МЕТОДА НА ЧИСТИТЕ АКТИВИ ЗА ОЦЕНКА НА ФИНАНСОВАТА УСТОЙЧИВОСТ НА ПРЕДПРИЯТИЯ ЗА ВИНОПРОИЗВОДСТВО В БЪЛГАРИЯ

Когато имаме положителна сума на чистите активи в баланса, това е показател за потенциална доходност и платежоспособност на предприятието. Отрицателните чисти активи индикират затруднения, свързани с обслужването на дълговете и зависимостта от чужди капитали нараства. Колкото по-висока е величината на чистите активи на предприятието, толкова то е по-привлекателно за бъдещите контрагенти и инвеститори. При настъпване на негативни събития и изпадане в затруднени финансови състояния, ако величината на чистите активи е положителна, тогава предприятието ще има възможност да покрие своите задължения чрез имуществото си, а също така остатъкът от него да използва за възобновяване на дейността си. Икономическото значение на чистите активи се състои в това, че предприятието е обезпечено със собствено имущество и е независимо от кредитори. Когато имуществото на предприятието е достатъчно, то успешно и устойчиво осъществява дейността си. Величината на чистите (нетни) активи има процедурна връзка с основния (уставния) капитал на предприятието. В ситуация, при която стойността на чистите активи е по-малка от основния капитал, тогава фирмата трябва да намали основния капитал до размера на нетните активи, но само при условие, че намалението на основния капитал не е по-малко от минималния му размер по закон. Органите по приходите проверяват фирмите за стойността на чистите им активи. Когато се установи, че нетните активи са по-малко от основния капитал, особено в случаите на големи загуби от предходни периоди, тогава се предприемат действия за увеличаване стойността на нетните активи – преоценка на материални и нематериални активи, анализ на кредиторската задлъжнялост (по срок на давност и изписване) и др. Когато стойността на чистите активи е по-голяма от основния капитал, тогава се пристъпва към неговото увеличаване чрез съответните законови способности. Величината на чистите активи е условна, тъй като тя се определя по данни не на ликвидационния баланс, а на счетоводния баланс, в който активите са отразени не по пазарна стойност, а по отчетна. Въпреки това тяхната стойност трябва да е по-голяма от основния капитал. Основната цел на изследването е практико-приложна – да се оцени финансовата устойчивост на предприятия за винопроизводство посредством метода на чистите активи. Критерий за селекцията на предприятията е правната им форма (акционерни дружества) и наличието на оповестени финансови отчети за анализирания период. Резултатите от изследването са представени в следващата таблица.

Таблица 1. Величина на чистите активи на предприятия за винопроизводство в България за периода 2013-2017 г. и относителен дял на чистите активи в общата сума на актива

Предприятия	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.
1. „Винтехпром“ АД – ЧА, хил. лв.	2238	2026	1982	1814	1343
Активи, хил. лв.	3410	2857	2694	2401	1900
$\frac{ЧА}{А}$, %	65,63%	70,91%	98,36%	89,98%	70,68%
2. „Черноморско злато“ АД – ЧА, хил. лв.,	46350	48129	45005	30930	27865
Активи, хил. лв.	69415	62951	61806	59294	57503
$\frac{ЧА}{А}$, %	66,77	76,45	72,82	52,16	48,46
3. „ЛВК Винпром“ АД – ЧА, хил. лв.	7693	6088	4830	3726	1944
Активи, хил. лв.	24501	22285	20324	19350	16394
$\frac{ЧА}{А}$, %	31,40	27,32	23,77	19,26	11,85
4. „Дамяница“ АД – ЧА, хил. лв.	4417	5642	5471	5431	4691
Активи, хил. лв.	6932	6322	6224	5966	5781
$\frac{ЧА}{А}$, %	63,72	89,24	87,42	91,03	81,15
5. „ВП Брандс Интернешънъл“ АД – ЧА, хил. лв.	113765	113211	116099	118833	114547
Активи, хил. лв.	225536	212087	239857	253088	248835

$\frac{ЧА}{А}$, %	50,44	53,38	48,40	46,95	46,03
6. „Винарска къща“ АД – ЧА, хил. лв.	1575	1427	1283	1394	1312
Активи, хил. лв.	2019	1922	1833	1795	1830
$\frac{ЧА}{А}$, %	78,01	74,25	70,70	77,66	71,69
7. „Магура“ АД – ЧА, хил. лв.	6519	6034	4393	5312	6871
Активи, хил. лв.	10737	9341	9207	7978	7757
$\frac{ЧА}{А}$, %	60,72	64,78	47,71	66,58	88,58
8. „Ейнджълс естейт“ АД – ЧА, хил. лв.	816	-633	-1212	-1322	-2629
Активи, хил. лв.	20184	20858	22979	22091	21779
$\frac{ЧА}{А}$, %	4,04	-3,03	-5,27	-5,98	-12,07
9. „Винпром-Свищов“ АД – ЧА, хил. лв.	-3977	15450	17667	18793	20442
Активи, хил. лв.	19474	16663	19027	20421	21493
$\frac{ЧА}{А}$, %	-20,42	92,72	92,85	92,02	95,11
10. „Винзавод“ АД – ЧА, хил. лв.	14591	17944	16197	15123	14231
Основен капитал Активи, хил. лв.	23940	24761	24524	23136	21875
$\frac{ЧА}{А}$, %	60,95	72,47	66,05	65,37	65,06
11. „ВИ Санта Сара“ АД – ЧА, хил. лв.	3535	4163	4241	4596	4782
Активи, хил. лв.	3631	4325	4344	4907	5111
$\frac{ЧА}{А}$, %	97,36	96,25	97,63	93,66	93,56
12. „Видинска гъмза“ АД – ЧА, хил. лв.	-13	23	18	26	-12
Активи, хил. лв.	240	305	320	390	322
$\frac{ЧА}{А}$, %	-5,41	7,54	5,63	6,67	3,73
13. „Винарна Лопушна“ АД – ЧА, хил. лв.	2202	1823	1939	2666	2430
Активи, хил. лв.	3136	2693	2447	3150	3044
$\frac{ЧА}{А}$, %	70,22	50,64	51,03	55,54	79,83
14. „Годоров“ АД – ЧА, хил. лв.	4265	2968	1925	1378	-193
Активи, хил. лв.	5467	4457	3942	3263	3544
$\frac{ЧА}{А}$, %	78,01	66,59	48,83	42,23	-5,44

Ако стойността на чистите активи е по-малка от величината на основния капитал на акционерното дружество, то трябва да се предприемат процедурни действия за намаляване на основния капитал до величината на чистите активи. А когато чистите активи са по-малко от минимално изискуемия основен капитал по закон, то тогава акционерното дружество трябва да вземе решение за ликвидация.

Таблица 2. Величина на чистите активи на предприятия за винопроизводство в България за периода 2013-2017 г. и величина на основен капитал, хил. лв.

Предприятия	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.
1. „Винтехпром“ АД – ЧА, хил. лв.	2238	2026	1982	1814	1343
Основен капитал (ОК)	1800	1800	1800	1800	1800
2. „Черноморско злато“ АД – ЧА, хил. лв.,	46350	48129	45005	30930	27865
Основен капитал (ОК), хил. лв.	39984	39984	39984	19992	19992
3. „ЛВК Винпром“ АД – ЧА, хил. лв.	7693	6088	4830	3726	1944
Основен капитал, хил. лв.	168	168	168	168	168
4. „Дамяница“ АД – ЧА, хил. лв.	4417	5642	5471	5431	4691
Основен капитал (ОК), хил. лв.	1088	1088	1088	1088	1088
5. „ВП Брандс Интернешънъл“ АД – ЧА, хил. лв.	113765	113211	116099	118833	114547
Основен капитал, хил. лв.	40000	40000	40000	40000	40000
6. „Винарска къща“ АД – ЧА, хил. лв.	1575	1427	1283	1394	1312
Основен капитал, хил. лв.	310	310	310	310	310

7. „Магура“ АД – хил. лв.	6519	6034	4393	5312	6871
Основен капитал, хил. лв.	2847	2847	2954	2954	2954
8. „Ейнджълс естейт“ АД – ЧА, хил. лв.	816	-633	-1212	-1322	-2629
Основен капитал (ОК), хил. лв.	50	50	50	50	50
9. „Винпром-Свищов“ АД – ЧА, хил. лв.	-3977	15450	17667	18793	20442
Основен капитал (ОК), хил. лв.	114	1847	5397	5397	5397
10. „Винзавод“ АД – ЧА, хил. лв.	14591	17944	16197	15123	14231
Основен капитал (ОК), хил. лв.	10017	10017	10017	10017	10017
11. „ВИ Санта Сара“ АД – ЧА, хил. лв.	3535	4163	4241	4596	4782
Основен капитал (ОК), хил. лв.	518	518	518	518	518
12. „Видинска гъмза“ АД – ЧА, хил. лв.	-13	23	18	26	-12
Основен капитал (ОК), хил. лв.	50	50	50	50	50
13. „Винарна Лопушна“ АД – ЧА, хил. лв.	2202	1823	1939	2666	2430
Основен капитал (ОК), хил. лв.	3600	3600	3800	4800	4800
14. „Годоров“ АД – ЧА, хил. лв.	4265	2968	1925	1378	-193
Основен капитал (ОК), хил. лв.	3400	3400	3400	3400	3400

От резултатите, представени в табл. 2, се вижда, че най-голямо превишение на чистите активи над основния капитал се установи при: „ЛВК Винпром“ АД, „Дамяница“ АД, „ВИ Санта Сара“ АД и „Винарска къща“ АД. При „Видинска гъмза“ АД, „Винарна Лопушна“ АД и „Годоров“ АД се установи, че величината на чистите активи е по-ниска от основния капитал, а при „Ейнджълс естейт“ АД нетните активи са отрицателни, което налага предприемането на коригиращи действия от страна на финансовия мениджмънт.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Важен показател, характеризиращ структурата на капитала и определящ равнището на финансова устойчивост, е величината на чистите активи. Величината на чистите активи е в основата на определянето на стойността на акциите, финансовия левъридж, цената и рентабилността на собствения капитал. Контролът върху чистите активи е наложителен и има за цел да установи тенденциите в тяхната динамика, доколкото ръстът им е предпоставка за устойчиво развитие, а техният спад се приема за тревожен сигнал за финансовото състояние на предприятията.

ЛИТЕРАТУРА

- Михайлов, М., Митов, К., Колева, Р. (2010). Основи на финансовия анализ (учебно пособие за дистанционно обучение). АИ „Д. А. Ценов“, Свищов, с. 88-89.
- Начева, Р. (2001). Финансово-счетоводни аспекти на оценката на цели предприятия. електронно издание на сп. „Данъчна практика“, издавано от счетоводна къща „Аскана“, 5(2001), http://magazine.askana.com/ver_05/article.php?art_id=407.
- Савицкая, Г.В. (2007). Экономический анализ. „Новое знание“ ООО, Москва, с. 582-583, ISBN 978-5-94735-135-4.
- Трифонов, Т. (2000). Основи на счетоводството. НБУ–ЦДО, София, с. 257-258, ISBN 954-535-225-6.